

Русча – татарча сүзлек

Русско – татарский словарь

Издание второе, переработанное и дополненное
«Таткнигоиздат», Казань, 2001 г.

Ф

фабрика фабрика

фаза фаза, чор

факел факел, чырак

факт факт, булган эш (хәл), очрак, вакыйга; **~ический** чын, какыйкый, фактик, булган;
~ические данные фактик мәгълүматлар

фактор фактор, [мәжбүри] шарт, сәбәп

факультативный факультатив

факультет факультет

фальшивый ялган, фальшь

фамилия фамилия; *как ваша ~?* сезнең фамилиягез ничек?

фанера фанер [такта]

фанта//зия хыял, фантазия; **~стика** фантастика, хыял; *научная ~стика* фәнни фантастика;
~стический хыялый, фантастик

фар//ы *мн.* [ед. **~а**] фар

фарватер фарватер, куркынычсыз су юлы

фартук аляпкыч

фарфор фарфор; керәч; *собр.* (*фарфоровые изделия, посуда*) фарфор савыт-саба

фасад фасад, бинаның алгы ягы

фасоль *ж.* фасоль

фасон фасон

фауна фауна, хайваннар дөньясы

фаши//зм фашизм, фашистлык; **~ст** фашист; **~стский** фашист ..., фашистлар ...ы, е, фашистик

фаянс фаянс, керәч; *собр.* (*фаянсовые изделия, посуда*) фаянс савыт-саба

февраль *м.* февраль

федеративн//ый федератив; *~ая республика* федератив республика

федерация (*объединение, союз; тж. спорт.*) федерация; *~ футбола* футбол федерациясе

фейерверк фейерверк; (*перен.*) ташкын

фельдшер фельдшер; **~ица** фельдшер хатын (кыз)

фельетон фельетон

фен фен (*чәч киттергеч*)

ферм//а (*специализированное хозяйство в колхозах и совхозах; частное хозяйство*) ферма;
~ер фермер

фестиваль *м.* фестиваль

фетров//ый фетр ...; *~ая шляпа* фетр эшләпә

фехтова//льщик фехтовкалаучы, **~ние** фехтовкалау; **~ть** *несов.* (*на шпагах, на саблях, рапирах, эспадронах*) фехтовкаларга

фиалка миләүшә

фигура 1) (*человека*) сын, гәүдә, буй; 2) (*изваяние*) сын, фигура; 3) (*шахм.*) фигура; 4) (*личность, человек*) шәхес, фигура, кеше; *крупная политическая ~* сәясәттә зур шәхес; 5) (*в танцах и т.п.*) фигура, бию алымы

фигурист фигурист, фигурачы; **~ка** фигурист хатын (кыз)

фигурн//ый фигуралы, фигуралар ясап; **~ое катание** (*на коньках*) (тимераякта) фигуралы (фигуралар ясап) шуу

физик физик, физика белгече; **~а** физика
физическ//ий 1) (*относящийся к физике*) физик; 2) (*относящийся к деятельности мышц*) физик; *~ий труд* физик хезмэт; *~ое воспитание* физик тәрбия, тән тәрбиясе
физкультур//а тән тәрбиясе, физкультура; **~ник** физкультурачы; **~ный** физкультура ...ы, е, физкультурачылар ...ы, е
фиксаж фото. фиксаж
филатели//ст филателист, филателияче; **~я** филателия
филиал филиал, бүлек
фило//лог филолог, тел һәм әдәбият галиме (белгече); **~логический** филологик; **~логия** тел һәм әдәбият белеме (гыйлеме), филология
фило//соф философ, фәлсәфәче; **~софия** философия, фәлсәфә; **~софский** философик, фәлсәфи, философия ...ы, е, фәлсәфә ...ы, е
фильм фильм; *цветной ~* төсле фильм; *художественный (документальный) ~* нәфис (документаль) фильм
фильтр фильтр, сөзгеч; *сигареты с ~ом* фильтрлы сигарет
фина//л 1) (*конец*) ахыр, азак, тәмамлану; *~л музыкального произведения* музыкаль әсәрнең ахыры; 2) *спорт.* финал; *выйти в ~л* финалга чыгу; **~льный** финал ...ы, е; *~льная встреча (спорт.)* финал очрашуы
финансировать *сов. и несов.* финансларга, акча бирергә
финанс//овый финанс ...ы, е; акча ...ы, е; **~ы** *мн.* финанс, акча
финиш *спорт.* финиш, көрчек; *прийти к ~у* финишка килеп житәргә; **~ировать** *сов. и несов.* финишка килеп житәргә, финишка килергә; **~ный** финиш ...ы, е; *~ная лента* финиш тасмасы; *~ная черта* финиш сызыгы
финка (*нож*) финка
фин//н фин, фин кешесе; **~ка** фин хатыны (кызы); **~ский** фин ...ы, е; *~ский язык* фин теле
фиолетовый шәмәхә ..., миләүшә төсендәге
фирм//а фирма; **~енный** фирма ...ы, е; *~енный знак* фирма келәймәсе (билгесе); *~енное блюдо* фирма блюдосы (ашамлыгы)
флаг флаг, байрак, әләм; *государственный ~* дәүләт байрагы
флакон флакон, ислемай шешәсе; *~ духов* ислемай
фланг фланг; *правый (левый) ~* уң (сул) фланг
флейт//а флейта; **~ист** флейтачы, флейтада уйнаучы
фломастер фломастер
флора флора, үсемлекләр дөнъясы
флот флот; *морской (речной) ~* дингез (елга) флоты; **~илия** флотилия; **~ский** флот ...ы, е, флоттагы ...ы, е
фойе *ср. нескл.* фойе
фокус I *физ., фото.* фокус
фокус II (*цирковой номер*) фокус, күз буу; *показывать ~ы* фокуслар күрсәтергә; **~ник** фокусчы, күз буучы
фольклор фольклор, халык авыз ижаты
фон фон, жирлек; *на ~е чего-л.* берәр нәрсә фонында
фона//рик фонарь; *карманный ~рик* кесә фонаре; **~рь** *м.* фонарь; *уличные ~ри* урам фонарьлары
фонд фонд; *денежный ~* акча фонды
фонетика фонетика
фонтан фонтан
форель *ж.* керкә, багры, форель

форм//а 1) (*внешний вид предмета*) форма, күренеш; в *~е* чего-л. берэр нәрсә формасында; 2) (*одежда*) форма; *спортивная ~а* спорт формасы

формальн//ость формальлек, хәрефкә ябышып яту, хәреф корты булу; **~ый** формаль
формировать *несов.* 1) (*придавать чему-л. какую-л. форму*) формалаштырырга, форма бирергә, формага китерергә; 2) (*создавать, организовать*) төзергә, оештырырга; ~ *правительство* хөкүмәт төзергә; ~ *комиссию* комиссия оештырырга; **~ся** *несов.* (*принимать какую-л. форму, направление*) формалашырга

формул//а формула; **~ировать** *несов.* тәгъбир итәргә, формалаштырырга; **~ировка** формулировка, тәгъбир ителеш

фортепьяно *ср. нескл.* фортепьяно; *играть на ~* фортепьянода уйнарга

форточка форточка; жиллек

форум форум

фото *ср. нескл. разг. (фотография)* фоторәсем; **~аппарат** фотоаппарат; **~ателье** *ср. нескл.* фотоателье

фотогр//аф фотограф, рәсемгә төшерүче; **~афировать** *несов.* рәсемгә (карточкага) төшерергә; **~афироваться** *несов.* рәсемгә (карточкага) төшәргә; **~афия** 1) (*искусство*) рәсемгә төшерү сәнгате, фотография; 2) (*снимок*) фоторәсем, фотокарточка; 3) (*ателье*) фотография

фото//карточка фоторәсем, фотокарточка; **~корреспондент** фотокорреспондент; **~любитель** һәвәскәр фотограф; **~плёнка** фотоплёнка, фототасма; *цветная ~плёнка* төсле фотоплёнка; **~сёмка** фотога (рәсемгә) төшерү; **~товары** *мн.* фототоварлар

фраза гыйбарә, фраза, тәгъбир

фрак фрак

францу//з француз, француз кешесе; **~женка** француз хатыны (кызы); **~зский** француз ...ы, е; *~зский язык* француз теле; *~зская кухня* француз кухнясы

фреска фреска

фронт фронт; *на ~е* фронтта; **~овик** фронтвик; **~овой** фронт ...ы, е, фронттагы ...

фронтон тимпан, алынлык

фрукт жимеш; **~ы** *мн. собир.* жимеш, жиләк-жимеш; **~овый** жиләк (жиләк-жимеш) ...ы, е; *~овый сок* жимеш суы; *~овый сад* жиләк-жимеш бакчасы

фундамент фундамент, нигез; **~альный** 1) (*большой, прочный*) фундаменталь, зур; 2) *перен. (основательный)* фундаменталь, төпле, тирән нигезле; *~альное исследование* фундаменталь тикшеренү

фуникулёр фуникулёр

функционировать *несов.* эшләргә, эшләп торырга, хәрәкәт итәргә

функция функция

фуражка фуражка

футбо//л футбол; *играть в ~л* футбол уйнарга; *чемпионат по ~лу* футбол буенча чемпионат; **~лист** футболчы, футбол уйнаучы; **~льный** футбол ...ы, е; *~льный мяч* футбол тубы; *~льный матч* футбол матчы

футляр футляр, савыт, тартма; ~ *для очков* күзлек савыты